

FIȘA DISCIPLINEI
Anul universitar 2023-2024
Anul I / Semestrul I

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ	Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia
1.2. Facultatea	Istorie, Litere și Științe ale Educației
1.3. Departamentul	Istorie, Arheologie și Muzeologie
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclul de studii	Master
1.6. Programul de studii	Identități regionale în Europa Central-Răsăriteană. Masterat în istorie istoric (COR 263302), istoriograf (COR 263303), asistent de cercetare în istorie (COR 263308)

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Semantică istorică în Transilvania	2.2. Cod disciplină	MIR 1104
2.3. Titularul activității de curs	Conf. univ. dr. Laura Stanciu		
2.4. Titularul activității de seminar	Conf. univ. dr. Laura Stanciu		
2.5. Anul de studiu	I	2.6. Semestrul	I
		2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)	E
		2.8. Regimul disciplinei (O – obligatorie, Op – opțională, F – facultativă)	O

3. Timpul total estimat

3.1. Numar ore pe saptamana	2	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/laborator	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5. curs	14	3.6. seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					25
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					25
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					20
Tutoriat					
Examinări					2
Alte activități: participarea la conferințe, proiecte de cercetare					

3.7 Total ore studiu individual	72
3.9 Total ore pe semestru	100
3.10 Numărul de credite	4

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Identitate regională-identitate națională în Transilvania iluministă.
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	
5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului	

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	C1. Descoperirea și utilizarea resurselor bibliografice și arhivistice specifice specializării și dezvoltarea unei gândiri critice asupra lor.
Competențe transversale	CT2. Studiul și cercetarea interdisciplinară, utilizarea corectă a conceptelor domeniului de bază și ale domeniilor conexe. CT3. Aplicarea rezultatelor studiului și cercetării individuale și de grup în sfere de activitate

	diverse: învățământ, arhivistică, muzeologie, management muzeal, turism, mass-media, științe politice și administrative etc.
--	--

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	
7.2 Obiectivele specifice	

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Discurs istoric și analiză semantică. Direcții fundamentale. C1. Introducere; 1.1. Tematizarea disciplinei; 1.2. Nașterea semanticii; instrumentul de bază: <i>cîmpul semantic</i> ; organizarea vocabularului.	Prelegerea Explicația Demonstrația Problematizarea	2 ore
2. Despre text. C2. Tipologia textelor. Textul ca „scriere”; 2.1. Textul ca „ocurență comunicativă”; 2.2. Textul ca „practică semnificantă”.	Prelegerea Explicația Demonstrația Problematizarea	2 ore
3. Despre context. C3. Noțiunea de <i>context</i> . Tipuri de context; 3.1. Contextele secundare.	Prelegerea Explicația Demonstrația Problematizarea	2 ore
4. Despre hermeneutica textului. C4. Ce este un text? Competență discursivă, formațiune textuală. Definiții. Accepțiuni. Clarificări: Concept, termen, cuvânt; 4.1. Termenul. Nivele de analiză a termenului; 4.2. Elemente interne și elemente externe ale limbii; 4.3 Cuvintele din perspectiva analizei discursului.	Prelegerea Explicația Demonstrația Problematizarea	2 ore
5. Discursul și analiza lui în cercetarea istorică. C5. Discursul și formulele sale; 5.1. Evoluția analizei discursului în cercetarea istorică; 5.2. Discursul ideologic și funcțiile limbajului; 5.3. Analiza discursului și discursul politic.	Prelegerea Explicația Demonstrația Problematizarea	2 ore
6. Tipuri de analiză a discursului în cercetarea istorică. C6. Abordări tradiționale în cercetarea istorică; 6.1. Actorii discursului [istoric]: autorul și lectorul; 6.2. Despre înțelegerea discursului istoric; 6.3. Modelul oferit de istoriografia franceză: Revoluția de la 1789.	Prelegerea Explicația Demonstrația Problematizarea	2 ore
7. Despre subtext: sens și semnificație în limbajul discursului istoric transilvănean (sec. XVIII-XIX). C7. Limitele interpretării. Concepție și metodă; 7.1. Semantica istorică și istoria conceptuală; 7.2. Interdisciplinaritatea istoriei, filologiei, teologiei în analiza discursului transilvănean (sec. XVIII-XIX). Concluziile cursului. Perspective.	Prelegerea Explicația Demonstrația Problematizarea	2 ore

Bibliografie:

Babeți, Adriana, Vasiliu, Delia Șepețianu [Introducere, antologie și traducere] *Pentru o teorie a textului*. Antologie “Tel Quel” (1960-1971), București, Editura Univers, 1980.

Babeți, Adriana, *Bătăliile pierdute. Dimitrie Cantemir - strategii de lectură*, Timișoara, Editura Amarcord, 1998.

Bochmann, Klaus, *Limba română: istorie, variante, conflicte. O privire din afară*, Chișinău, Editura Cartdidact, 2004.

Bréal, Michel, *Essai de sémantique: science des significations*, Paris, 1891, apud Oswald Ducrot, Jean-Marie Schaeffer, *Noul Dicționar enciclopedic al științelor limbajului*, București, Editura Babel, 1996.

Foucault, Michel, *Cuvintele și lucrurile. O arheologie a științelor umane*. Traducere de Bogdan Ghiu și Mircea Vasilescu. Studiu introductiv de Mircea Martin. Glosar de Bogdan Ghiu, București, Editura Univers, 1996.

Idem, *Ordinea discursului. Un discurs despre discurs*. Traducere de Ciprian Tudor, [Iași], 1998.

Koselleck, Reinhart, *Conceptele și istoriile lor. Semantica și pragmatica limbajului social-politic*, București, Art, 2009.

Lemny, Ștefan, *Originea și cristalizarea ideii de patrie și cultura română*, București, 1986.

Marga, Delia, *Introducere în analiza discursului cu referințe la istorie și sfera publică*, Cluj Napoca, Editura Efes, 2003.

Eadem, *Repere în analiza discursului politic*, Cluj Napoca, Editura Efes, 2004.

Marino, Adrian, *Biografia ideii de literatură*, vol II *Secolul Luminilor, Secolul 19*, Cluj Napoca, Editura Dacia, 1992.

Mitu, Sorin, *Reconstrucția ideologică a limbii la Școala Ardeleană*, în vol. *Epoca Luminilor. Cultură și civilizație românească*, Deva, 1996.

Munslow, Alun, *Deconstructing history*, London & New York, Routledge, 1997.

Neumann, Victor, *Neam, popor sau națiune? Despre identitățile politice europene*. Ed. A II-a, București, 2005.

Neumann, Victor, *Essays on Romanian Intellectual History*, Timișoara, West University Press, 2008.

Neumann, Victor, Heinen, Armin (ed.), *Istoria României prin concepte. Perspective alternative asupra limbajelor social politice*, Iasi, Polirom, 2010.

Pădurean, Corneliu, *Lexicul politic românesc din Transilvania la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX*, Arad, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, 2004.

Pârvu, I., *Semantica și logica științei*, București, Editura Științifică, 1974.

Ricoeur, Paul, *De la text la acțiune. Eseuri de hermeneutică*, II. Traducere și postfață de Ion Pop, Cluj Napoca, Editura Echinoc, 1999.

Roman-Negoi Ana-Maria Laura Stanciu și Mârza Iacob, „The Archaeology of Words. A Bird’s Eye View into the Historical Texts in Transylvania (The 18th Century)”, în Nicholas Pappas, Gregory T. Papanikos (ed.), *Themes in European History: Essays from the 2nd International Conference on European History*, Atena, 2005.

Schwartz, Hans, *Wort und Welt: Aufsätze zur deutschen Wortgeschichte, zur Wortfeldehre und zur Runenkunde*, Münster, 1993.

Stanciu, Laura, *Sens și reprezentare în semantica politică și istorică a românilor transilvăneni (secolul XIX)*, în *In Medias Res. Studii de Istorie Culturală*, vol. editat de Andi Mihalache și Adrian Cioflâncă, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2007, p. 461-476.

Eadem, *About National Identity in Transylvania. The Concept of Fatherland for Transylvanian Romanians between 1700 and 1848*, în *Brukenenthalia. Romanian Cultural History Review. Supplement of Brukenenthal. Acta Musei*, 1/2011, p. 29-43.

Eadem, *Fațetele pauperității: Sărăcia în limbajul ardelenilor (sec. XVIII-XIX)*, în Mihaela Grancea, Ioan Popa (ed.), *Viața cotidiană în Sibiul secolelor XIX-XX*, Sibiu, Editura Astra Museum, 2015, p. 23-32.

Vasilescu, Mircea, „*Iubite cetitorule...*”. *Lectură, public și comunicare în cultura română veche*, București, Editura Paralela 45, 2004.

8.1 Seminar	Metode de predare	Observații
<p>1. Context – text - subtext. Politică și cultură în Europa Centrală în epoca Luminilor.</p> <p>S. Elita ardeleană iluministă;</p> <p>1.1. Context: Spațiile formative ale elitei;</p> <p>1.2. Text - Subtext: Relația între formația intelectuală și discursul istoric;</p> <p>1.3. Laboratorul istoricului: Deconstrucția discursului istoric - surse și limbaj.</p>	<p>Dezbateră</p> <p>Explicația</p> <p>Conversația euristică</p> <p>Învățarea prin descoperire</p>	<p>2 ore</p>
<p>2. Tipurile și categoriile de surse folosite în iluminismul ardelean.</p> <p>S. Surse narative la maghiari, români și sași în sec. al XVIII-lea;</p> <p>2.1. Semantică politică iluministă la maghiarii ardeleni;</p> <p>2.2. Semantică politică iluministă la românii ardeleni;</p> <p>2.3. Semantică politică iluministă la sașii ardeleni.</p>	<p>Dezbateră</p> <p>Explicația</p> <p>Conversația euristică</p> <p>Învățarea prin descoperire</p>	<p>2 ore</p>
<p>3. Evoluția și accepțiunile terminologiei politice. De la Școala Ardeleană la 1848.</p> <p>S. Semantică politică pașoptistă la românii ardeleni;</p> <p>3.1. Semantică discursului memorandistic de la 1848;</p> <p>3.2. Studii de caz: discurs istoric/discurs politic la Simion Bărnuțiu și George Barițiu.</p>	<p>Dezbateră</p> <p>Explicația</p> <p>Conversația euristică</p> <p>Învățarea prin descoperire</p>	<p>2 ore</p>
<p>4. Discurs istoric postpașoptist în Transilvania: semantică istorică și politică.</p> <p>S. Semnificațiile conceptelor de <i>autonomie</i>, <i>libertate</i> și <i>revoluție</i> în documentele programatice ale mișcării naționale din Transilvania (1848, 1892, 1918).</p>	<p>Dezbateră</p> <p>Explicația</p> <p>Conversația euristică</p> <p>Învățarea prin descoperire</p>	<p>2 ore</p>
<p>5. Studiu de caz: semnificația conceptelor de patrie/patriotism; Europa/european în Transilvania (sec. XVIII-XIX);</p> <p>S. Analiza și impactul unor concepte la români, maghiari și sași: națiune, naționalism, patrie, patriot, patrioți și patriotism;</p>	<p>Dezbateră</p> <p>Explicația</p> <p>Conversația euristică</p> <p>Învățarea prin descoperire</p>	<p>2 ore</p>

5.1. Voci ardelenene despre Europa în sec. al XVIII-lea.		
6. Concluziile disciplinei. S. Discutarea potențialelor teme de cercetare desprinse din problematica discutată la curs și seminar în baza referatelor primite de la studenți.	Dezbaterea Explicația Conversația euristică Învățarea prin descoperire	2 ore
7. Discutarea referatelor primite de la studenți. C14. Discutarea tematicii, a bibliografiei prezentate la seminar, a pistelor și a metodologiei cercetării.	Dezbaterea Explicația Conversația euristică Învățarea prin descoperire	2 ore

Bibliografie:

- Babeți, Adriana, Vasiliu, Delia Șepețianu [Introducere, antologie și traducere] *Pentru o teorie a textului*. Antologie "Tel Quel" (1960-1971), București, Editura Univers, 1980.
- Babeți, Adriana, *Bătăliile pierdute. Dimitrie Cantemir - strategii de lectură*, Timișoara, Editura Amarcord, 1998.
- Bochmann, Klaus, *Limba română: istorie, variante, conflicte. O privire din afară*, Chișinău, Editura Cartdidact, 2004.
- Bréal, Michel, *Essai de sémantique: science des significations*, Paris, 1891, apud Oswald Ducrot, Jean-Marie Schaeffer, *Noul Dicționar enciclopedic al științelor limbajului*, București, Editura Babel, 1996.
- Foucault, Michel, *Cuvintele și lucrurile. O arheologie a științelor umane*. Traducere de Bogdan Ghiu și Mircea Vasilescu. Studiu introductiv de Mircea Martin. Glosar de Bogdan Ghiu, București, Editura Univers, 1996.
- Idem, *Ordinea discursului. Un discurs despre discurs*. Traducere de Ciprian Tudor, [Iași], 1998.
- Koselleck, Reinhart, *Conceptele și istoriile lor. Semantica și pragmatica limbajului social-politic*, București, Art, 2009.
- Lemny, Ștefan, *Originea și cristalizarea ideii de patrie și cultura română*, București, 1986.
- Mitu, Sorin, *Reconstrucția ideologică a limbii la Școala Ardeleană*, în vol. *Epoca Luminilor. Cultură și civilizație românească*, Deva, 1996.
- Pădurean, Corneliu, *Lexicul politic românesc din Transilvania la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX*, Arad, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, 2004.
- Pârveu, I., *Semantica și logica științei*, București, Editura Științifică, 1974.
- Ricoeur, Paul, *De la text la acțiune. Eseuri de hermeneutică*, II. Traducere și postfață de Ion Pop, Cluj Napoca, Editura Echinoc, 1999.
- Roman-Negoi Ana-Maria Laura Stanciu și Mârza Iacob, „The Archaeology of Words. A Bird's Eye View into the Historical Texts in Schwartz, Hans, *Wort und Welt: Aufsätze zur deutschen Wortgeschichte, zur Wortfeldehre und zur Runenkunde*, Münster, 1993.
- Stanciu, Laura, *Sens și reprezentare în semantica politică și istorică a românilor transilvăneni (secolul XIX)*, în *In Medias Res. Studii de Istorie Culturală*, vol. editat de Andi Mihalache și Adrian Cioflâncă, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2007, p. 461-476.
- Eadem, *Fațetele pauperității: Sărăcia în limbajul ardelenilor (sec. XVIII-XIX)*, în Mihaela Grancea, Ioan Popa (ed.), *Viața cotidiană în Sibiul secolelor XIX-XX*, Sibiu, Editura Astra Museum, 2015, p. 23-32.
- Vasilescu, Mircea, „*Iubite cetitorule...*”. *Lectură, public și comunicare în cultura română veche*, București, Editura Paralela 45, 2004.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținutul disciplinei a fost evaluat de către Comisia de monitorizare și evaluare a programului de studiu, în componenta căreia intră și câte un reprezentant al absolvenților și câte un reprezentant al angajatorilor.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.5 Curs	1.1. Claritatea exprimării în comunicarea orală 1.2. Abordarea interpretativă a problematicii 1.3. Interpretarea și evaluarea critică a conceptelor istorice românești ardelenene în context european 1.4. Cantitatea și calitatea cunoștințelor însușite 1.4. Prezență 85%.	Orală, conversația, expunerea liberă.	55%
10.6 Seminar	2.0. Formularea unui punct de	Referat de semestru. Eseu	45%

	vedere profesional asupra semanticii istorice, pornind de la pozițiile exprimate în istoriografia de specialitate. 2.1. Dezvoltarea spiritului critic și de analiză. 2.2. Claritatea și corectitudinea exprimării. 2.3. Dobândirea termenilor specifci semanticii politice iluministe 2.4. Prezență 85%.	interpretativ.	
10.6 Standard minim de performanță: Pentru promovarea disciplinei este necesară obținerea notei minime 5. Cunoașterea principalelor repere, precum și abordări fundamentale privitoare la semantica istorică și la istoria conceptuală. Înțelegerea diferenței dintre istoria conceptuală și semantica istorică. Integrarea semanticii istorice românești în contextul istoriei conceptuale europene și universale			

Data completării
20.07.2023

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament
11.09.2023

Semnătura directorului de departament